

O pripovijedanju djece vrtićke i predškolske dobi

Fabek, Klaudia

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:689780>

Rights / Prava: [Attribution-ShareAlike 4.0 International/Imenovanje-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-28**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Klaudia Fabek

O PRIPOVIJEDANJU DJECE VRTIĆKE I PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Petrinja, veljača 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Klaudia Fabek

O PRIPOVIJEDANJU DJECE VRTIČKE I PREDŠKOLSKE DOBI

Završni rad

Mentorica rada:

izv. prof. dr. sc. Katarina Aladrović Slovaček

Petrinja, veljača 2024.

SAŽETAK

Pripovijedanje djece ostvaruje se kroz mnoge korake od najranije dobi djeteta. Kako pišu Apel i Masterson, govorno-jezični razvoj je složen proces u kojem imamo podijeljene uloge kako bi zajedno doprinijeli djetetovom razvoju. U ovom radu govori se o jezičnim djelatnostima u kojima svaka od njih ima svoj doprinos krajnjem pripovijedanju djeteta. Slušanje, govorenje, čitanje i pisanje djelatnosti su kroz koje svako dijete prolazi i počinje s određenom dobi, a svakoj od njih važno je dodati i poticaje te stvoriti djetetu poticajnu okolinu kako bi što kvalitetnije savladao svaku od njih i mogao ju samostalno provoditi. Spomenula se i važnost pričanja u vrtiću kao podsjetnik za roditelje, odgojitelje te sve one koji rade s djecom da ne zaborave u svoju interakciju s djetetom uvrstiti i pričanje jer ono ima dobar utjecaj na razvoj govora i jezika kod djece, njihovo prepoznavanje vlastitih i tuđih emocija te snalaženje u okolini. Kako bi se ispitala jezična obilježja pripovijedanja, razumijevanje sadržaja priče te struktura i kompozicija priče kod djece predškolske dobi, napravljeno je istraživanje u Dječjem vrtiću „Izvor“. U istraživanju je sudjelovalo dvanaestero djece predškolske dobi, od kojih deset djevojčica i dva dječaka. Rezultati istraživanja pokazali su nam različita jezična obilježja priče te kako i koliko ispitane djece s razumijevanjem pripovijeda priču te razumiju sadržaj iste.

Ključne riječi: pripovijedanje, jezične djelatnosti, važnost pričanja, jezična obilježja, struktura priče, razumijevanje sadržaja, kompozicija priče

SUMMARY

Children's storytelling is realized through many steps from the earliest age of the child. According to Apel and Masterson, speech-language development is a complex process in which we have shared roles to contribute to the child's development. This paper talks about language activities that each brings its own contribution to the child's final narration. Listening, speaking, reading and writing are activities that every child goes through and starts at a certain age, and it is important to add incentives to each of them and create a stimulating environment for the child so that he can master each of them as well as possible and be able to carry them out independently. The importance of narrating in kindergarten was also mentioned as a reminder for parents, educators and all those who work with children not to forget to include talking in their interaction with the child because it has a good influence on the development of children's speech and language, their recognition of their own and other people's emotions and navigating the environment. In order to examine the linguistic features of storytelling, the understanding of story content, and the structure and composition of stories in preschool children, research was conducted in the "Izvor" Kindergarten. twelve children of preschool age participated in the research, ten were girls and two were boys. The results of the research showed us the different linguistic features of the story and how many of the examined children narrated the story with understanding and understood its content.

Key words: storytelling, language activities, importance of telling, language features, story structure, content comprehension, story composition

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. JEZIČNE DJELATNOSTI.....	2
2.1. Slušanje.....	3
2.2. Govorenje	5
2.3. Čitanje.....	9
2.4. Pisanje.....	13
3. O VAŽNOSTI PRIČANJA U VRTIĆU	17
4. ISTRAŽIVANJE	18
4.1. Opis uzorka.....	18
4.2. Ciljevi i hipoteze.....	18
4.3. Instrument istraživanja	19
4.4. Rezultati.....	20
5. ZAKLJUČAK	26
6. POPIS LITERATURE	27
7. POPIS TABLICA.....	28
8. POPIS SLIKA	28

1. UVOD

„Govorno-jezični razvoj je složen, zadržujući proces – proces u kojem oboje, i dijete i vi, imate vlastite bitne, međusobno isprepletene uloge (Apel i Masterson, 2004.).“ U suvremenom se djetinjstvu ističe važnost pripovijedanja djeci od najranije dobi te ono započinje u prenatalnom razvoju. U odgojno-obrazovnom se radu provode aktivnosti čitanja i pripovijedanja. Ključnu ulogu ima odgojitelj koji potiče motivaciju i stvara poticajnu okolinu koja utječe na cjelokupni razvoj djeteta. Odgojitelji bi trebali koristiti dramske metode kako bi privukli pažnju djece na likove i događaje u priči te poticali razumijevanje i interpretaciju. Čitanje priče i razgovor o njoj potiču razvoj govora, jezika, empatije te rane pismenosti. Jezične djelatnosti su složen sustav komunikacije koji obuhvaća pet osnovnih elemenata: glasove, značenje, poredak i oblike riječi te društvenu upotrebu jezika. Ove djelatnosti uključuju slušanje, govorenje, čitanje i pisanje. Slušanje je ključna urođena jezična aktivnost koja se razvija od rođenja djeteta. Uključuje sposobnost prepoznavanja glasova i razumijevanja govora drugih. Govorenje je također urođena aktivnost koja omogućuje prenošenje verbalnih poruka. Dijete prolazi kroz različite faze govornog razvoja, od prvih zvukova do formiranja rečenica. Pripovijedanje igra važnu ulogu u razvoju govora i predstavlja pokazatelj jezičnih sposobnosti djeteta. Čitanje je važna jezična vještina koja se razvija postupno, ovisno o sposobnostima i vještinama djeteta. Čitanje uključuje proces prepoznavanja slova, glasova i razumijevanja značenja riječi i rečenica. Uspješno usvajanje čitanja otvara vrata za daljnje obrazovanje. Djelatnost pisanja je izražavanje misli i osjećaja znakovima pisma (Bežen i Reberski, 2014.). Učenje pisanja nije samo tehnika slova, već razvija i intelektualne sposobnosti poput mišljenja, pamćenja i zaključivanja (Bežen i Reberski, 2014.). Djeca prve slike slova vide u svom okruženju i uče ih na različite načine. Moomaw i Hieronymus (2001.) ističu da okruženje pisanom riječju potiče djecu na pisanje. Faze pisanja uključuju šaranje, linijsko crtanje, oblike slične slovima, slova i početne veze između riječi i simbola, vlastiti pravopis te standardni pravopis. Bitno je osigurati kvalitetno okruženje i poticaje za napredak u vještini pisanja tijekom svih faza.

Ovaj rad sastoji se od dva dijela. U teorijskom dijelu govori se o jezičnim djelatnostima te važnosti pričanja u vrtiću. U empirijskom dijelu prikazuje se istraživanje u kojem su postavljeni ciljevi istog, hipoteze te rezultati prikazani kroz tablice. U skladu s ciljevima i hipotezama, donesen je zaključak u kojemu su postavljene hipoteze potvrđene.

2. JEZIČNE DJELATNOSTI

„Jezik je bogat, složen i prilagodljiv sustav – to je način kombiniranja glasova, riječi, znakova i rečenica u svrhu iskazivanja naših misli i razumijevanja (Apel i Masterson, 2004).“

Jezik se sastoji od pet sustava komunikacije, a to su glasovi, značenje, poredak i oblici riječi te društvena upotreba jezika. Te sustave komunikacije koristimo kako bi nas drugi razumjeli. U svakom jeziku postoje jezične djelatnosti, a njihovo provođenje olakšava usvajanje jezičnih sadržaja. Imamo ih četiri, a to su slušanje, govorenje, čitanje i pisanje. Slušanje i govorenje čovjekove su urođene jezične djelatnosti, dok čitanje i pisanje moramo uvježbavati da bi ih uopće razvili. Svaka jezična djelatnost poticaj nam je govorno-jezičnog razvoja. Zato je bitno djecu od prvog dana poticati na razvijanje govora te stvoriti jezično poticajnu okolinu. Kroz jezične djelatnosti vidjet ćemo kako određena djelatnost utječe na pripovijedanje djeteta ovisno o njegovoj dobi te kojim dodatnim poticajima možemo u određenoj djelatnosti doprinijeti što kvalitetnijem pripovijedanju djece.

2.1. Slušanje

Slušanje je sposobnost usvajanja nekih glasova te temeljni dio svake jezične komunikacije. Iako su slušanje i govorenje urođene djelatnosti, mnogi smatraju da je govorenje važnije zaboravljajući da bez slušanja nema govorenja. Djetetova prva jezična djelatnost upravo je slušanje. Prema Pavličević Franić, slušanje je dinamičan proces, receptivna čovjekova sposobnost primanja i usvajanja auditivnih elemenata jezika. Istraživači su otkrili da dojenčad stara svega tri dana može prepoznavati glas svojih majki i razlikovati ga od glasova drugih žena (Apel i Masterson, 2004.). Dijete od samog rođenja već usvaja glasove, a posebice glas majke koji preferira više od glasova ostalih žena. Poznato je da se dijete slušajući glas svojih roditelja prije umiri nego slušajući neku melodiju ili slično. Dojenčad je spremno čuti razlike među glasovima koje koristimo u govoru, a kako raste, vještine slušanja napreduju. Zato je bitno razgovarati sa svojim djetetom od prvog dana njegova života, jer ono čuje pojedinosti u našem glasu te i to pomaže da ono uči i razvija vještine slušanja.

Postoje vježbe slušanja koje se provode na predlošcima stvarnih situacija. Neki od primjera su TV i radio emisije, filmovi, ali najvažnija je međusobno slušanje govora i komunikacija. Kao preduvjet slušanju, potrebno je imati uredan govorni sluh. Isto tako, kod slušanja nije samo potrebno slušati govor nego ga i razumjeti. Ako govor ne razumijemo znači da smo govorenje druge osobe slušali nesvjesno odnosno nepotpuno. Posljedica toga je pogrešno shvaćena poruka. Kako navodi Pavličević-Franić prema knjizi *Andragoški modeli poučavanja* (Dijanošić, 2009.), imamo podvrste nepotpunoga slušanja, a to su pseudoslušanje u kojem slušatelj samo naizgled pokazuje interes, no nije koncentriran na to što se govori već misli na nešto drugo, jednoslojno slušanje u kojem se slušatelj uključuje povremeno i sluša samo dio informacija, selektivno slušanje u kojem slušatelj sluša samo ono što ga zanima, selektivno odbacivanje gdje se slušatelj isključuje na sadržaj koji ne želi čuti, prekidanje slušanja gdje slušatelj prekida govornika te iznosi svoje mišljenje, obrambeno slušanje u kojem slušatelj sve poruke shvaća kao napad te se brani ili napada te slušanje u 'zasjedi' u kojem slušatelj sluša sugovornika kako bi ga napao kada mu se učini da se njegove riječi mogu dovesti u pitanje.

U priručniku *Jezik i govor od rođenja do 6. godine (2004.)* Apel i Masterson izradile su tablicu prema dobi u kojoj objašnjavaju kako većina djece vlada vještinama sluha. One tumače da se dijete od rođenja do 3. mjeseca života strese na glasne zvukove, stišava se ili smiješi kada mu se netko obraća, umiruje se na vaš glas ako je plakalo, od 4. do 6. mjeseca života okreće oči

u onom smjeru odakle dolazi zvuk, reagira na promjene u tonu roditeljeva glasa, primjećuje zvučne igračke te obraća pažnju na glazbu, od 7. mjeseca do 1. godine života dijete uživa u igrama rukama i prstima, okreće glavu u smjeru odakle dolazi zvuk, sluša kada mu se netko obraća, prepoznaje riječi za neke jednostavne predmete poput 'šalica', 'sok', od 1. do 2. godine života zna pokazati neke dijelove tijela na zahtjev, slijedi jednostavne upute te razumije jednostavna pitanja, sluša jednostavne priče i pjesmice, od 2. do 3. godine života razumije razlike u značenju 'gore-dolje', 'veliko-malo', 'u-na', slijedi dvije upute u nizu, od 3. do 4. godine života čuje kada ga zovete iz druge sobe, čuje televiziju ili radio na istoj razini glasnoće kao i drugi članovi obitelji, odgovara na jednostavna pitanja 'Tko?', 'Što?', 'Gdje?', 'Zašto?', od 4. do 5. godine života dijete pažljivo sluša kraću priču i odgovara na jednostavna pitanja prema njoj, čuje te razumije većinu toga što se kaže kod kuće i u vrtiću. Prema ovim podacima iz tablice vidimo različite karakteristike po dobi djeteta, no moramo znati da svako dijete ima individualni tempo razvoja.

2.2. Govorenje

Govorenje je, kao i slušanje, čovjekova urođena jezična djelatnost, a njome se prenosi usmena poruka. Kao što piše Pavličević-Franić, *preduvjet govorenja su neoštećeni govorni organi i uredni kognitivni razvoj*. Govor nam služi kako bismo ostvarili i uspostavili jezičnu komunikaciju. „*To je jezična djelatnost tijekom koje se leksičkim, gramatičkim, fonološkim i prozodijskim sredstvima prenosi usmena poruka u procesu jezičnog sporazumijevanja. U komunikacijskom procesu govorni čin obuhvaća sadržaj govorenja odnosno o čemu se govori, izraz govorenja odnosno izbor jezičnih jedinica pomoću kojih se govor ostvaruje, značenje govorenja ili što izgovoreni sadržaj znači ili može značiti, namjeru govornika što znači kojom se svrhom govor ostvaruje i kontekst govorenja odnosno komunikacijska situacija ili okruženje u okviru kojih se govor ostvaruje (Pavličević-Franić, 2018.)*.“ Govor je osnovno obilježje čovjeka, govorimo zato što nam je govor potreban i prirodan. „*Tijekom prvih šest godina života, dijete će usvojiti osnove komunikacije koje će mu koristiti cijeli život (Apel i Masterson, 2004.)*“.

Osnovna funkcija govorenja je verbalno sporazumijevanje odnosno usmena jezična djelatnost između najmanje dvoje sugovornika. Govorni čin može se razlikovati prema svojoj ulozi, prema kriteriju odnosa među sugovornicima. Govorni se činovi u komunikaciji ostvaruju kao dijaloški, monološki i poliloški govorni oblik. Dijalog je razgovor između dvoje ljudi u kojem se uloge govornika i slušatelja izmjenjuju, a postoje službeni ili privatni razgovor, vanjski ili unutarnji razgovor, jednostrani ili dvostrani razgovor te su neki od najpoznatijih i najčešćih svakodnevni razgovor, poslovni razgovor, intervju. Monolog je govor jedne osobe upućen drugima ili samome sebi, a ostvaruje se kao pripovijedanje, opisivanje, raspravljanje, tumačenje i upućivanje. Polilog je komunikacijski oblik u kojem sudjeluje više ljudi.

Postoji razlika između govora i govorenja, a to je da se govorom smatra zvučna realizacija određenog jezika koja se usvaja od najranije dječje dobi dok je govorenje jezična djelatnost koja se temelji na sposobnosti glasanja odnosno proizvodnje govorno-čujnih elemenata.

Apel i Masterson govorno-jezični razvoj podijelile su u 4 faze. U prvoj fazi govori se o prvoj godini djetetova života i vještine koje ono razvija pripremajući se za svoje prve riječi. U drugoj fazi razmatramo djetetove prve riječi koje dolaze u drugoj godini njegova života. Drugu fazu nazivamo i presudnim razdobljem dječjeg razvoja koje na mnogo načina ocrtava

kompleksnu jezičnu vještinu (Apel i Masterson, 2004.). U trećoj fazi govorimo o tome kako dijete kreće od rečenica koje se sastoje od jedne riječi do rečenica s više riječi. Ta treća faza pokriva treću i četvrtu godinu djetetova života. I zadnja, četvrta faza, govori o djetetovoj petoj i šestoj godini života te tada završava veliki dio razvoja govornog jezika i počinje usvajati osnove čitanja i pisanja.

Dojenče će u početku početi stvarati zvukove koji će biti vrlo slični našim glasovima. Između trećeg i četvrtog mjeseca djetetova života, dijete će početi stvarati samoglasnike odnosno izgovarat će poznate kratke riječi ku i gu koje nazivamo gugutanje. Između četvrtog i šestog mjeseca dijete počinje stvarati škripave odnosno kreštave zvukove što je rezultat njegovog testiranja vokalnog sustava. Roditelj bi, u situaciji kada dijete stvara te zvukove, trebao odgovarati istim tim zvukom. Posokhova (2008.) u svojoj knjizi navodi osnovno načelo Lava Vigotskog, ruskog psihologa, a to je poticanje dječjeg razvoja po kojemu je učenje pokretna sila psihičkog razvoja. Ona tumači načela razvoja govora kojima ispravno potičemo djetetov razvoj u svakom razdoblju i području. Bitno je pozorno pratiti djetetove potrebe i interese, a to poticanje najuspješnije i najlakše provode roditelji jer oni najbolje poznaju svoje dijete. Jedno od načela je i poticajna okolina koje nam kaže da poticajna okolina može biti i djetetova soba puna različitih poticaja. Neki od tih poticaja su različiti predmeti u sobi koje dijete može istraživati svim osjetilima, primjerice ukrasiti sobu slikovnim tapetama, nabaviti djetetu posteljinu i pidžamu s raznim sličicama, nabaviti mu razvojne igračke namijenjene senzomotoričkom razvoju,...

Razgovaranje s djetetom što je više moguće također je jedno od načela poticanja dječjeg razvoja. Govori nam o tome kako dijete počinje učiti govor slušanjem i oponašanjem, zato od rođenja moramo što više razgovarati s djetetom. Manjak govorne stimulacije tijekom prvih mjeseci života može uzrokovati ozbiljno zaostajanje u govornom razvoju (Posokhova, 2008.). Djetetu moramo komentirati sve svoje aktivnosti koje su usmjerene na njega, primjerice kada dijete hranimo, kupamo, presvlačimo. Isto tako važno za poticanje govornog razvoja je i pjevanje pjesmica, uspavanke, postavljanje pitanja ali i odgovaranje.

Jedno od načela je i čitanje djetetu što više priča i poezije, što je izvrstan poticaj za razvoj govora, pamćenja, emocija te mentalnih i kreativnih potencijala. Čitanje poezije djetetu odgovara jer vole ritmične i rimovane pjesmice. Poezija djetetu treba biti tematski zanimljiva i bliska te laka za pamćenje. Kada govorimo o čitanju djeci moramo obratiti pažnju na razgledavanje ilustracija prilikom čitanja. Poželjno je da odaberemo slikovnice s razumljivim, jasnim i velikima slikama kako bi dijete moglo na temelju tih slika složiti priču.

Šmit (2001.), kroz svoje djelo govori da govor možemo povezivati s glazbom. „*Petar Guberina, akademik i lingvist, u svojoj knjizi 'Zvuk i pokret u jeziku' ističe da su vrednote govornog jezika svi elementi lingvističkog izričaja koji se javljaju i ostvaruju u govoru i koji imaju svoju lingvističku vrijednost na osnovi zvuka i pokreta. (Šmit, 2001.).*“ U te vrednote govornog jezika spadaju intonacija, ritam, intenzitet, napetost, pauza, tempo, gesta i realni kontekst.

U drugoj godini života dijete će reći svoju prvu riječ. Mnogim roditeljima je najuzbudljiviji trenutak u razvoju njihova djeteta kada dijete izgovori prvu riječ. Postavlja se pitanje kako možemo prepoznati djetetovu prvu pravu riječ. Kako bi roditelji prepoznali prvu riječ djeteta stručnjaci su se usuglasili oko definicije riječi. Tako su se usuglasili da riječ možemo prepoznati po njihovim osobinama, a imamo ih četiri. Prva je ta da se radi o glasovima, a ne zvukovima. Izgovor samoglasnika treba biti približan stvarnom samoglasniku koji se očekuje u toj riječi. Druga osobina je pojedinačan izgovor glasova, odnosno izgovor mora biti popraćen kratkim razdobljem tišine, po čemu se onda izgovor razlikuje od brbljanja u kojem imamo dugi niz samoglasnika i suglasnika. Po trećoj osobini riječ se izgovara u povratim uvjetima, a to znači da se izgovorena riječ odnosi na određeni predmet, osobu ili situaciju. I zadnja, četvrta, osobina je to da se prave riječi upotrebljavaju u razgovoru s ljudima.

Prema Apel i Masterson (2004.), djeca su društvena bića i upotrebljavaju jezik u svrhu druženja. Djeca upotrebljavaju riječi kako bi imenovale ljude ili predmete ali isto tako upotrebljavaju riječi da bi zahtijevale nešto ili da bi tražili informaciju. Primjerice, kada dijete kaže riječ *bombon* ne govori to zato da bi vam rekli kako se ta stvar zove već zato što želi da joj date bombon. Isto tako, gledajući slikovnicu sa životinjama dijete može vidjeti tigra i reći *tigar*, no tada vjerojatno traži potvrdnu informaciju da je to tigar.

Nakon druge godine života dijete će početi spajati dvije riječi u svoju prvu rečenicu. Kada spoji svoju prvu rečenicu od dvije riječi, dijete će proširiti svoj raspon rječnika ali i proširivati vrste riječi kojima se služi. Kod djeteta prvo se pojavljuju imenice, glagoli, opisne riječi i njegove specifične riječi poput *pa-pa*, no nakon treće godine djeci se opisna kategorija proširuje na malo složenije riječi. Isto tako dijete će se početi služiti glagolima za izražavanje stanja ili unutarnjih osjećaja. Razmatranjem govornog razvoja nakon druge godine, dijete obilježava početak nove razvojne faze. Nove riječi dijete će početi kombinirati stvarajući male rečenice, ali i počinje primjenjivati gramatiku.

„Pripovijedanje je sposobnost koju smatramo dobrim pretkazateljem školskog uspjeha, ali i dobrim pokazateljem jezičnih teškoća, posebice kod djece s posebnim jezičnim teškoćama. (Bogetić, Arapović i Kuvač-Kraljević, 2008.).“ Od rane dobi djeca uče pripovijedati te svoj uzor u tome pronalaze u čitanju sa svojim roditeljima ali i slušajući pripovijedanje priča od strane roditelja. Kod razvoja pripovjednih sposobnosti djeteta važno je pravilno označavanje i održavanje likova u priči te isto ovladati, kako bi dijete svoju priču uspješno prenijelo slušatelju sve informacije. Dakle, likove je potrebno uvoditi u priču te ih održavati u priči upotrebom određenih leksema koje će sugovorniku omogućiti prepoznavanje likova uvedenih u priču. U pripovijedanju priče djeca opisuju osobine ljudi, motive i osjećaje.

2.3. Čitanje

Čitanje je, u odnosu na govor i slušanje, jedna od jezičnih djelatnosti koju moramo uvježbavati da bi je uopće razvili. To je aktivnost primanja informacija u pisanom obliku koja ovisi o nekoliko sposobnosti i vještina koje se postupno razvijaju. Da bi usvojili čitalačke vještine potrebno je svakodnevno čitati. Kada čitamo, čitamo nečije misli. „*Smisao čitanja je razumijevanje poruke koju je pisac ostavio u pisanom obliku koji su pisac i čitatelj poruke prije prihvatili kao zajednički (Čudina-Obradović, 1996.)*“. Čitanjem se čovjek služi različitim kognitivnim sposobnostima. Čudina-Obradović, navodi nekoliko temeljnih spoznaja o procesu čitanja, a to su da se čitanje te čitanje 'u sebi' ostvaruje korištenjem vida ali i sluha, kritična faza u procesu čitanja je pretvaranje slova u glasove, zbog toga je najvažnije prilikom učenja čitanja primjenjivati abecedno načelo, a da bi čitač mogao primijeniti abecedno načelo nužno je da može uočiti od kojih se glasova sastoji riječ.

Lawrence (2003.) tumači da sposobnost čitanja ovisi o djetetovoj sposobnosti da čini različite stvari odjednom. Za dijete, čitanje znači da ono počinje sve više biti samostalno jer čitanjem saznaje nove stvari. Bitno je djetetu čitati ono što ga zanima, a ne bilo što samo da bi čitali. Lynne Lawrence u svojoj knjizi *Montessori čitanje i pisanje* (2003.), piše o prvim koracima prema čitanju. Navela je aktivnosti odnosno igre koje će imati izravan utjecaj na djetetovo usvajanje čitanja. Tim aktivnostima ćemo postići mnogo razvijanje vještina kod djece kao što su obraćanje pažnje na zvukove, prepoznavanje simbola koji predstavljaju glasove,... Za primjer ćemo uzeti aktivnost *Zvučna igra* koja je također objašnjena i prilagođena ovisno o dobi djeteta. Prva razina može se igrati u dobi od dvije i pol godine, a 5. i 6. razina igra se kad je djetetu četiri do pet i pol godina. Ova igra pomaže djetetu povezati glas s poznatim predmetima. Aktivnost se temelji na igri „Na slovo, na slovo“, a igra se tako da izaberete jedan od predmeta, npr. kockica te kažete „Imam u ruci nešto na slovo, na slovo 'k'!“, dijete će tada reći „kockica“, a vi mu potvrdite da je u pravu. Postoji puno igara putem kojih dijete možemo lako uvesti u čitanje. Također, jedna od igara je možemo čitanje koristeći se predmetima. Na papir ćemo napisati ime nekog predmeta te pored papira staviti taj predmet. Ova igra pomoći će djetetu spojiti glasove koje već na i pročitati riječ, dok mu predmeti pored napisanog naziva pomažu stvoriti kontekst. Nazive predmeta koje ste ponudili djetetu pišite pred njim, tako će dijete vidjeti da je vaša misao prenesena na papir pred njegovim očima. Prije no što počnete s igrom, važno je provjeriti zna li dijete nazive tih predmeta koje koristite.

„Usvajanje vještine čitanja najvažniji je zadatak djeteta u početnom školovanju i svladavanje tog zadatka otvara mu put za gotovo sve kasnije učenje. (Čudina-Obradović, 1996.)“.

Čudina-Obradović tumači usvajanje čitanja tijekom djetetova razvoja kroz četiri faze. Prva faza je faza cjelovitog prepoznavanja u kojoj dijete najprije nauči napamet značenje cijele riječi. Dijete će tako čitati tekst prepoznavajući naučene riječi, no ako riječ koja se nalazi u tekst dijete nije naučilo, tada će tu napisanu riječ koju prvi put susreće pogađati prema smislu rečenice. U drugoj fazi, fazi početne glasovne raščlambe, dijete počinje obraćati pozornost na slova. U pogađanju nepoznatih riječi, dijete će pogađati riječ prema prvom slovu te tako izgovoriti naučenu riječ koja je počela na to slovo. Tu počinje glasovna raščlamba i povećanje svijesti o elementima koji tvore riječ. Treća faza je faza prevođenja slova u glas. Prema Čudina-Obradović, ova faza je najteža i najvažnija faza u učenju čitanja. U ovoj fazi dijete prepoznaje slovo i prevodi ga u njegovu glasovnu zamjenu, odnosno dijete počinje koristiti glasovno pamćenje. Mnogo djece ne može savladati ovu fazu te se to odražava na njihove čitalačke sposobnosti i ta djeca imat će teškoće u čitanju. I zadnja, faza složenog prevođenja grafičkih u glasovne jedinice, u kojoj je dijete već vješt čitač te nove riječi izgovara po analogiji s poznatima. Više dijete ne rastavlja napisanu riječ na osnovne elemente nego uočava poznate pravopisne cjeline, a kad naiđe na novu riječ brzo je raščlani.

Moomaw i Hieronymus (2001.) tvrde da potrebe svakog djeteta, njegove, sposobnosti, interesi i stil učenja utječu na određivanje ciljeva i njihovo uključivanje u program rada. Navode da bi ciljevi ranog učenja čitanja ali i pisanja trebali omogućiti djetetu da se prijatelji s knjigama i čitanjem te kroz to uživati, omogućiti djetetu da mu pisana riječ uvijek bude nadohvat ruke, omogućiti bogaćenje njegova vokabulara, razvijati vještine početnog čitanja i pisanja, poticati svladavanje čitanja i pisanja u okviru svih dnevnih aktivnosti, proširivati razumijevanje jezika korištenog u knjigama te poticati samopouzdanje djece pri učenju čitanja i pisanja.

„Predčitačke vještine su svjesnost djeteta o pisanom jeziku, i to o njegova tri aspekta: o funkciji pisanog jezika, o tehničkim karakteristikama pisma, te o procesima i tehnicima čitanja. (Čudina-Obradović, 1996.)“ Dijete već u ranoj dobi razvija svijest o pisanom jeziku te je moguće već između 2 i pol i 3 godine primijetiti njezine početke kod djeteta. Predčitačke vještine preduvjet su razvoju čitalačkih vještine i u određenom razdoblju djetetova razvoja može razvijenost vještina ukazati na to hoće li dijete imati teškoća u čitanju. Prvi aspekt pisanog jezika je funkcija i svrha pisanog jezika u kojoj dijete već s 2 i 3 godine prepoznaje da netko

čita ili piše, svjesno je da čitanje nekog teksta ima svrhu te da iz pisanog teksta proizlazi neka poruka. U drugom aspektu, pojmovi o tehničkim i dogovornim karakteristikama pisma, dijete između 4. i 5. godine osvještava pojam o pismu. To uključuje osvještavanje razlika u slovima, svijest o smjeru pisanja slijeva nadesno, razumijevanje interpunkcijskih znakova. U ovoj se fazi pojavljuje svjesnost djeteta da se svaka riječ sastoji od zasebnih glasova. Treći aspekt je svijest o uporabi glasovne strukture riječi u čitanju u kojem se između 5. i 6. godine pojavljuje poboljšanje u zamjećivanju glasovne strukture riječi. U ovoj je fazi dijete spremno na rastavljanje riječi na glasove, uočavanje aliteracije te uživanje u rimi. „*Ta je svijest osnova za razvoj čitalačke vještine, jer omogućuje djetetu da tijekom glasovnog govora podijeli u apstraktne jedinice-foneme koji će odgovarati pisanim simbolima-slovima (Čudina-Obradović, 1996.)*.“ I zadnje, grafo-foničko znanje, u kojem se između 6. i 7. godine uspostavlja spoznaja korespondencije između glasa i dogovorenog znaka za taj glas-slova. Nakon ove faze dijete je spremno za učenje čitanja te poboljšava predčitačku vještinu raščlambe riječi na glasove. Pravilan razvoj predčitačkih vještina ostvaruje se kvalitetnim i pisanim sadržajima bogatim dječjim okruženjem.

Matijević (2019.) u svome djelu navodi da je čitanje djeci od presudne važnosti za razvoj pismenosti te činjenicu da je za razvoj razumijevanja pročitano potrebno djeci dopustiti izražavanje vlastitih interesa za tematiku priča, uvijek završiti čitanje, ponoviti nekoliko puta informacije iz priče te demonstrirati razumijevanje poruka iz priče.

Nakon što dijete usvoji predčitačke vještine, započinje primjena abecednog načela. Neposredno prije početka škole, dijete uči šifriranje i dešifriranje riječi uporabom slova te uočava kako izgledaju grafičke zamjene za svaki glas. Predčitačkim vještinama, u prvom razredu, dodaje se automatiziranje abecednog načela, prepoznavanje velikih i malih slova, značenje i poredak u rečenici te pravopisno znanje. Između djetetove 8. i 9. godine automatiziranje šifriranja i dešifriranja sve je bolje te djeca punu pozornost počinju obraćati na smisao onoga što čitaju, uočavajući smiješne, neobične, estetske i etičke elemente sadržaja (Čudina-Obradović, 1996.).

Čitanje postaje djetetu osnovna vještina te razumije da je čitanje nužno za gotovo svaku školsku aktivnost. Većina djece usvaja čitanje bez teškoća, dok neka djeca imaju znatnih teškoća prilikom učenja čitanja. Djeca koja između 8. i 9. godine nisu u potpunosti usvojila vještinu čitanja imat će problema ne samo u toj već i u odrasloj dobi. Kako piše Čudina-Obradović, usporeni razvoj čitanja povezan je s najvišim misaonim funkcijama čovjeka, te je osobina ljudi s nedovoljno razvijenom intelektualnom sposobnošću. Kada dijete teško usvaja vještinu čitanja

i pokazuje teškoće u svladavanju svih zadataka koji zahtijevaju čitanje, takve teškoće zovu se *disleksija* no one nisu posljedica nedostatka inteligencije. Uz disleksiju, dijete često pokazuje i teškoće u pisanju.

Svakodnevno čitanje djetetu omogućit će mu da čitanje postane njegova stalna potreba. Kod čitanja s djetetom, najbolje je čitanje priča koje se odvija uz osjećaj povezanosti, topline i obostranog uživanja u priči. Djeca uživaju u ponavljanjima iste priče pa će tako neke riječi ili početak i kraj priče naučiti napamet. Roditelj tada može čitati zajedno s djetetom na način da istodobno prstom pokazuje gdje se nalaze riječi koje upravo čitaju. Dobro je početi s čitanjem slikovnica jednostavnog sadržaja, jasnih slika te maksimalno jednim ili dva glavna lika. Važno je čitati mirnim i ugodnim glasom kako bi dijete osjećalo ugodu zajedničke aktivnosti. Mnogobrojna istraživanja pokazala su da redovito čitanje djetetu od njegove druge godine poboljšava djetetov govorni razvoj.

2.4. Pisanje

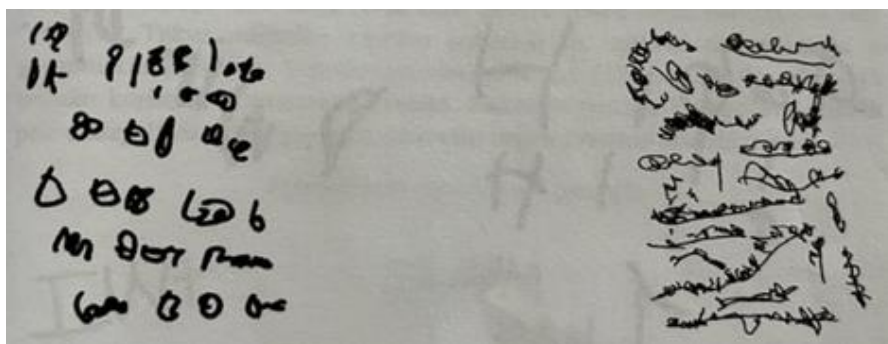
„Pisanje je djelatnost izražavanja vlastitih misli i osjećaja sustavom znakova koji se naziva pismo. (Bežen i Reberski, 2014.).“ Pisanje, kao i čitanje, jedna je od jezičnih djelatnosti koju moramo učiti. Pišemo zato da bismo nekome prenijeli određene poruke. Bežen i Reberski (2014.) tumače da učenje pisanja nije samo učenje tehnike kako napisati pojedina slova, jer se pisanjem uči i način izražavanja ali i razvija intelektualne sposobnosti kao što su mišljenje, pamćenje, zaključivanje i sl.

Već u najranijoj dobi, dijete prve slike slova vidi na bočicama, šalicama, odjeći i u svom okruženju. Za svako dijete, upoznavanje slova je drugačije te postoje individualne razlike koje ovise o djetetovu interesu i poticajnoj sredini. Peteh (1999.) tvrdi da djeca predškolske dobi pokazuju interes za upoznavanje slova i slaganje riječi u jednostavne rečenice, žele složiti svoje ime, kasnije i prezime, imena svojih članova obitelji. „Slova se upoznaju na razne načine: imenujemo ih, gledamo, mijesimo od tijesta i blata, izrezujemo, bojamo, vješamo na vrpce, slažemo, nižemo u ogrlicu, preslikavamo, pečatimo i štošta drugo. (Peteh, 1999.).“ Isto tako, Peteh navodi da istraživanja govore da se najprije upoznaju samoglasnici pa kasnije i suglasnici.

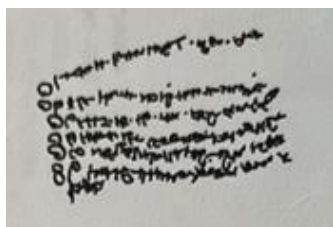
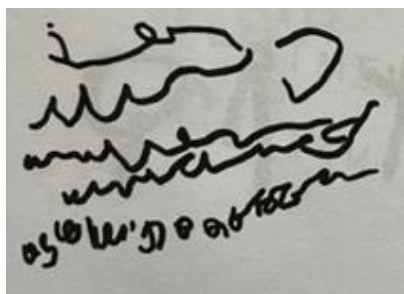
Moomaw i Hieronymus (2001.) tvrde da djeca koja su okružena pisanom riječi počinju prirodno sama pisati ali njihov tempo razvoja pismenosti ovisi od djeteta do djeteta. Navode činjenicu da kod listanja slikovnica, djeca počinju razlikovati tekst od slike te također pišu o tome ako djeci damo mogućnost da mnogo puta izgovorenu riječ vide napisanu, ubrzo će shvatiti vezu između izgovorenih i napisanih riječi i naučiti da ono što je napisano uvijek znači isto, neovisno o tome tko to pročita. U svom djelu, Moomaw i Hieronymus, tumače faze pisanja u kojima je redosljed uglavnom kod sve djece isti. Prva faza pisanja je šaranje, koja je ujedno i djetetov prvi pokušaj pisanja te im omogućuje da eksperimentiraju s vizualnim izgledom pisanja. Druga faza, linijsko/repetitivno crtanje, naziva se i osobni rukopis, a već tada šaranje postaje čišće i sve više slični standardnom pisanju. Treća faza su oblici slični slovima. U ovoj fazi pisanje je već vrlo slično pravim slovima. Bližeći se četvrtoj fazi, u dječjem pisanju uočavat će se ispremiješana slova i oblici slični pravim slovima. Četvrta faza su slova i početne veze između riječi i simbola. Sada već djeca počinju reproducirati slova no iako još nisu pravilno napisana često koriste samo jedno slovo da bi predstavili cijelu riječ. Peta faza je vlastiti pravopis u kojoj djeca već jasno pokazuju da su uspostavila neke veze između glasova i slova. Prvo predstavljaju i pišu samo suglasnike s početka riječi, a na kraju i samoglasnike. Dakle, u

ovoj fazi dijete piše svoju poruku koristeći se uglavnom samo suglasnicima, a kasnije dodaje i samoglasnike iako nisu uvijek pravilno upotrijebljeni. I zadnja, šesta faza, je standardni pravopis. U ovoj fazi djeca već shvaćaju da riječi imaju određeni raspored slova te predškolarci mogu zapamtiti poredak slova u nekim njihovim najpoznatijim riječima vezanih uz obitelj, primjerice mama, tata, baka ili njihovim imenima. Ono što je vrlo bitno tijekom svih faza pisanja je kvalitetno i poticajno okruženje djeteta, materijali, relevantni uzori koji mu omogućuju brži napredak u svladavanju vještine pisanja.

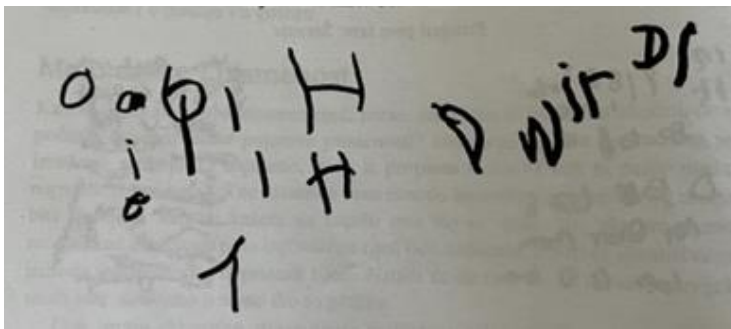
Slika 1. Primjeri prve faze: Šaranje

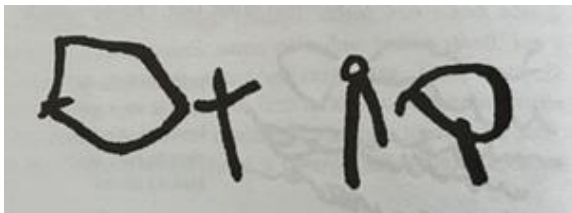
Slika 2. Primjeri druge faze: Osobni rukopis

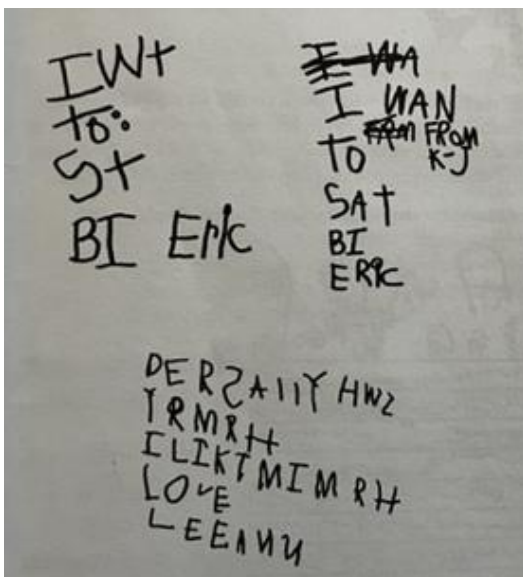
Slika 3. Primjer treće faze: Oblici slični slovima

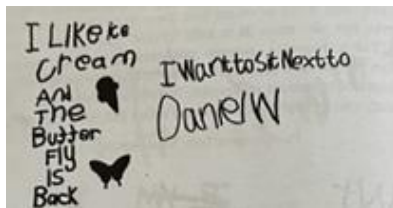
Slika 4. Primjer četvrte faze: Riječ-simboli

Slika 5. Primjeri pete faze: Vlastiti pravopis

Slika 6. Primjeri šeste faze: Standardni pravopis

Oussoren (2001.) u svome djelu predstavlja metodu pisanja pod nazivom *Ples pisanja*. „*Ples pisanja je metoda vježbanja fine i grube koordinacije koja se temelji na pokretu, a rezultira ležernim, čitljivim, brzim i prepoznatljivim rukopisom. (Oussoren, 2001.)*.“ U ovoj metodi koristimo cijelo tijelo za razvoj koordinacije šaka i prstiju, a provodi se uz pomoć maštovitog crtanja, glazbu, ritam i igre te se također djeci lakše orijentirati na listu papira, koristiti olovku ili pastel. „*Ples pisanja je metoda koja se temelji na iskustvu stečenom u psihološkoj analizi rukopisa, nastaloj u Francuskoj krajem 19. stoljeća, te na pisanju-učenju koje vuče korijene iz Njemačke, negdje oko 1960.-e godine. (Oussoren, 2001.)*.“

3. O VAŽNOSTI PRIČANJA U VRTIĆU

Osim kod kuće, važno je djeci čitati i pričati i u vrtiću. Pričanje potiče razvoj jezičnih vještina kod djece. U razgovoru s drugom djecom i odraslima, djeca uče nove riječi, strukture rečenica, gramatička pravila i bogate svoj vokabular. Kroz pričanje priča, izmišljanje igara i raspravljanje o različitim temama, djeca razvijaju svoju maštu i kreativnost. Stoga je važno da odgojitelji i roditelji potiču pričanje u vrtiću te stvaraju poticajno okruženje u kojem će se djeca osjećati potpuno slobodno izražavati svoje misli, ideje i osjećaje. „*Odgojiteljima se preporučuje da dramskim metodama privuku pažnju grupe za likove u priči, da im se na isti način naglasi i ukaže na slijed događaja u priči, na neke nove i zahtjevne riječi i sl. (Matijević, 2019.)*.“ Nakon pročitane priče, pitanja djece o priči te njihovi komentari nakon pročitano otkrivaju koliko su razumjeli. Matijević (2019.) tvrdi da bi bilo dobro da odgojitelji u svoj dnevni plan uvrste čitanje priče te pričanje o istoj te tako poticati djecu na razmišljanje i unaprjeđenje interpretacije. Tijekom pričanja dobro je upotrebljavati različite rekvizite kako bi djecu uveli u svijet priče. Pričanje priča djeci od velikog je značaja za njihovo početno čitanje. Moomaw i Hieronymus tvrde da odgojitelji potiču želju za čitanjem ispunjavajući djetetovo okruženje raznim oblicima pisane riječi. Navode kako djeci možemo olakšati razumijevanje pisanog jezika na način da pažljivo odabiremo slikovnice, pronalazimo razne mogućnosti da djeca budu u kontaktu s pisanom riječi te uključujemo priče i ostale oblike pisanog jezika u druga područja nastavnog programa. Pričanje je dobar poticaj za razvoj govora i jezika, prepoznavanje vlastitih i tuđih emocija, lakše snalaženje u okolini ali i razvoj rane pismenosti.

4. ISTRAŽIVANJE

Kako smo ranije spomenuli, svako dijete ima individualni tempo razvoja govora pa tako i različite načine pripovijedanja. Tako se ovim istraživanjem željelo pokazati kolika je raznolikost u jezičnim obilježjima, razumijevanju te strukturi i kompoziciji u pripovijedanju djece predškolske dobi. Istraživanje je provedeno u Dječjem vrtiću „Izvor“ te je ispitano dvanaestero djece. Istraživanje je zamišljeno u obliku slikopriče na temelju koje su djeca, svako dijete zasebno, ispričala priču.

4.1. Opis uzorka

Istraživanje je provedeno u Dječjem vrtiću „Izvor“. U istraživanju je sudjelovalo dvanaestero djece, od kojih deset djevojčica i dva dječaka. Sva ispitana djeca imaju uredan govorno-jezični razvoj. Jedna djevojčica dolazi iz druge države, te joj je materinski jezik albanski. Istraživanje je provedeno kroz siječanj i veljaču 2024. godine.

Tablica 1. Prikaz broja sudionika prema spolu

SPOL	BROJ DJECE	POSTOTAK
Dječaci	2	17
Djevojčice	10	83
Ukupno	12	100

4.2. Ciljevi i hipoteze

U ovom istraživanju postavili smo tri cilja. Prvi cilj ovog istraživanja bio je ispitati jezična obilježja pripovijedanja djece predškolske dobi. Drugi cilj bio je ispitati razumijevanje sadržaja priče djece predškolske dobi. Treći cilj bio je ispitati strukturu i kompoziciju priče djece predškolske dobi.

U skladu s ciljevima istraživanja postavljene su sljedeće hipoteze.

1. Pretpostavlja se da većina djece razumije strukturu slikopriče te njezin sadržaj.
2. Pretpostavlja se da djeca imaju različita jezična obilježja uočena tijekom pripovijedanja priče.

4.3. Instrument istraživanja

Istraživanje se temelji na slikopriči odnosno ilustraciji Mate Lovrića (Radost, 1990.). Djeci je bila ponuđena slikopriča na temelju koje su oni pripovijedali priču, svatko pojedinačno. Nakon pripovijedanja priče, djeci je postavljeno pet pitanja vezana za priču.

Slika 7. Ilustracija/slikopriča, Mate Lovrić, Radost 1990.

Pitanja postavljena djeci nakon pripovijedanja priče:

1. Zašto zeko sanja mrkvu?
2. Kuda je zeko krenuo?
3. Što je snjegović napravio kada mu je zeko ukrao nos?
4. Što nam je sve potrebno da bismo napravili snjegovića?
5. Što te nasmijalo u ovom nizu slika?

4.4. Rezultati

Prvi cilj istraživanja bio je ispitati jezična obilježja pripovijedanja djece. Ukupan broj izgovorenih riječi u pripovijedanju djece bio je 447, te ukupan broj rečenica djece bio je 15. Prosječan broj riječi po rečenici svakog djeteta je 30. U pripovijedanju su se pojavile 143 različnice.

Tablica 2. Prikaz najčešćih riječi u pripovijedanju i njihova frekvencija

NAJČEŠĆE RIJEČI	FREKVENCIJA
zeko	22
onda	19
mrkvu	18
snjegović	14
spava	11
snijegu	8
ima	7
uzeo	7
trči	7
sanja	5
probudi	4
nos	4
počeo	3
mrkva	3
tražit	3
snjegoviću	3
trčao	3
zečić	3
jede	3
uzme	3

Tablica 3. Prikaz najrjeđih riječi u pripovijedanju i njihova frekvencija

NAJRJEĐE RIJEČI	FREKVENCIJA
bježila	1
dugo	1
nosu	1
zaželio	1
zekan	1
zagrlio	1
nosa	1
nosić	1
vidim	1
zeku	1
jednom	1

njom	1
ustima	1
njemu	1
umjesto	1
dolje	1
doma	1
jedan	1
nekakav	1
trčati	1

Tablica 4. Prikaz imenica i njihova frekvencija

IMENICE	FREKVENCIJA
snjegović	31
mrkva	26
zeko	24
snijeg	10
nos	6
zečić	3
mrkvica	2
zekan	2
zima	1
priča	1
pad	1
napad	1
krug	1
usta	1
nosić	1
hrana	1

Tablica 5. Prikaz glagola i njihova frekvencija

GLAGOLI	FREKVENCIJA
biti	30
spavati	13
trčati	11
uzeti	10
sanjati	7
imati	7
probuditi	6
tražiti	5
vidjeti	5
početi	4
jesti	3
ići	3
loviti	3
ukrasti	2
vratiti	2
hodati	2
bježati	2
sjediti	2
napraviti	2
skočiti	2
skakati	2
željeti	2
padati	1
pobjeći	1
penjati	1
oživjeti	1
čuditi	1
polizati	1
pojesti	1
popeti	1

misliti	1
pronaći	1
naletjeti	1
zagrliti	1
zaželjeti	1
živjeti	1
stati	1
odmarati	1
naći	1
htjeti	1
bježiti	1

Tablica 6. Prikaz pridjeva i njihova frekvencija

PRIDJEVI	FREKVENCIJA
živ	4
mali	1
davan	1

Drugi cilj istraživanja bio je ispitati razumijevanje sadržaja priče djece predškolske dobi. Rezultati ispitivanja pokazuju nam da obzirom na spol i dob djece nema razlike u razumijevanju sadržaja. Djeci smo postavili pet pitanja vezano uz sadržaj priče. Sljedeće tablice pokazuju nam koliko je bilo točnih, a koliko netočnih odgovora te postotak po svakom pitanju obzirom na broj ispitane djece.

Tablica 7. Broj točnih i netočnih odgovora na prvo pitanje

	1. PITANJE	POSTOTAK
TOČNO	11	91.7
NETOČNO	1	8.3
UKUPNO	12	100

Tablica 8. Broj točnih i netočnih odgovora na drugo pitanje

	2. PITANJE	POSTOTAK
TOČNO	10	83.3
NETOČNO	2	16.7
UKUPNO	12	100

Tablica 9. Broj točnih i netočnih odgovora na treće pitanje

	3. PITANJE	POSTOTAK
TOČNO	11	91.7
NETOČNO	1	8.3
UKUPNO	12	100

Tablica 10. Broj točnih i netočnih odgovora na četvrto pitanje

	4. PITANJE	POSTOTAK
TOČNO	11	91.7
NETOČNO	1	8.3
UKUPNO	12	100

Tablica 11. Broj točnih i netočnih odgovora na peto pitanje

	5. PITANJE	POSTOTAK
TOČNO	11	91.7
NETOČNO	1	8.3
UKUPNO	12	100

Prema rezultatima iz tablica možemo zaključiti kako je najviše netočnih odgovora bilo na drugom pitanju.

Treći cilj istraživanja bio je ispitati strukturu i kompoziciju priče djece predškolske dobi. Dvije djevojčice ispričale su priču sa nerazumijevanjem. Prva djevojčica pričala je kako je zeko

sanjao da mrkva priča, da je zeko radio snjegovića te ga polizao nakon čega je on oživio. Iz toga vidimo da je struktura priče drugačija od prikazane na ilustraciji. Druga djevojčica ispričala je priču na način da zeko radi snjegovića te da se snjegović čudi. Ovdje također vidimo da je struktura priče ove djevojčica bila drugačija od prikazane na ilustraciji. Ono čime smo mogli djevojčicama pomoći da strukturu slikopriče razumiju bolje jest postavljati im potpitanja u trenutku kada su u pripovijedanju krenule u krivom smjeru te im predložiti da još jednom pažljivo pogledaju slike te onda krenu pričati priču.

5. ZAKLJUČAK

Temeljni cilj ovog rada bio je ispitati jezična obilježja, razumijevanje sadržaja te strukturu i kompoziciju priče kod djece predškolske dobi. Istraživanje je bilo provedeno u predškolskoj grupi Dječjeg vrtića „Izvor“.

Provedeno istraživanje dalo nam je rezultate koji govore da postoji razlika u jezičnim obilježjima. Određene imenice, glagoli i pridjevi dosta puta su se ponavljale kod djece, što možemo vidjeti prema navedenim tablicama u rezultatima. Također su se pojavljivale različnice koje su bile više zastupljene kod djevojčica. U rezultatima istraživanja možemo vidjeti da postoji razlika i u razumijevanju sadržaja te strukturi priče. Postavljeno je pet pitanja vezano za priču po kojima smo vidjeli da postoji, pretežito kod drugog pitanja, nerazumijevanje sadržaja priče kod određene djece. Kod dvije djevojčice uočilo se nerazumijevanje strukture prilikom pripovijedanja priče, nakon kojeg donosimo pretpostavku da smo to mogli poboljšati postavljanjem određenih potpitanja kako bi djevojčice pokušale bolje razumjeti strukturu priče.

Obzirom da je pričanje dobar poticaj za razvoj govora i jezika, prepoznavanje vlastitih i tuđih emocija, lakše snalaženje u okolini ali i razvoj rane pismenosti, od velike je važnosti poticati djecu na pričanje i pripovijedanje kako bismo im time pomogli u njihovom razvoju. Također, ranije spomenuvši kako Matijević (2019.) tvrdi da bi odgojitelji trebali u svoj dnevni plan uvrstiti čitanje priče te pričanje o istoj, pomaže nam da djecu potičemo na razmišljanje i unaprjeđenje njihove interpretacije.

6. POPIS LITERATURE

1. Apel, Kenn i Masterson, Julie J. (2004.) ; prilagodila Ilona Posokhova / Jezik i govor od rođenja do šeste godine: od glasanja i prvih riječi do početne pismenosti - potpuni vodič za roditelje i odgajatelje
2. Bežen, Ante i Reberski, Siniša (2014.) / Početno pisanje na hrvatskome jeziku
3. Bogetić, Paulina, Arapović, Diana i Kuvač-Kraljević, Jelena (2008.) / Struktura priče djece s posebnim jezičnim teškoćama <https://hrcak.srce.hr/file/256015>
4. Čudina-Obradović, Mira (1996.) / Igrom do čitanja: Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine života 2. izdanje
5. Lawrence, Lynne (2003.) / Montessori čitanje i pisanje: kako pomoći djetetu da nauči čitati i pisati: priručnik za roditelje i odgajatelje za djecu od 3 do 7 godina
6. Matijević, Katarina (2019.) / Progovorimo lako – Pokaži mi kako!
7. Moomaw, Sally i Hieronymus, Brenda (2001.) / Igre čitanja i pisanja: aktivnosti za razvoj predčitačkih vještina i početnog čitanja i pisanja u predškolskoj dobi i prvom razredu
8. Oussoren, Ragnhild A. (2001.) / Ples pisanja: progresivni glazbeno-pokretni program razvoja početnih vještina pisanja u djece: dob 4-8
9. Pavličević-Franić, Dunja (2018.) / Komunikacijom do gramatike
10. Pavličević-Franić, Dunja (2018.) / Utjecaj jezičnih djelatnosti slušanja i govorenja na razvoj komunikacijske kompetencije u procesu ovladavanja hrvatskim jezikom <https://hrcak.srce.hr/file/313220>
11. Peteh, Mira (1999.) / Svako slovo nešto novo
12. Posokhova, Ilona (2008.) / Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece 3. izdanje
13. Šmit, Marija Blanka (2001.) / Glazbom do govora

7. POPIS TABLICA

Tablica 1. Prikaz broja sudionika prema spolu

Tablica 2. Prikaz najčešćih riječi u pripovijedanju i njihova frekvencija

Tablica 3. Prikaz najrjeđih riječi u pripovijedanju i njihova frekvencija

Tablica 4. Prikaz imenica i njihova frekvencija

Tablica 5. Prikaz glagola i njihova frekvencija

Tablica 6. Prikaz pridjeva i njihova frekvencija

Tablica 7. Broj točnih i netočnih odgovora na prvo pitanje

Tablica 8. Broj točnih i netočnih odgovora na drugo pitanje

Tablica 9. Broj točnih i netočnih odgovora na treće pitanje

Tablica 10. Broj točnih i netočnih odgovora na četvrto pitanje

Tablica 11. Broj točnih i netočnih odgovora na peto pitanje

8. POPIS SLIKA

Slika 1. Primjeri prve faze pisanja: Šaranje

Slika 2. Primjeri druge faze pisanja: Osobni rukopis

Slika 3. Primjer treće faze pisanja: Oblici slični slovima

Slika 4. Primjer četvrte faze pisanja: Riječ-simboli

Slika 5. Primjeri pete faze pisanja: Vlastiti pravopis

Slika 6. Primjeri šeste faze pisanja: Standardni pravopis

Slika 7. Ilustracija/slikopriča, Mate Lovrić, Radost 1990.

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat mog rada, te da se u njegovoj izradi nisam koristila drugim izvorima osim onima koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)